

BØRGE DAHLE

Småjuttulan

i vinterfjellet

Illustrasjoner:
Grethe Hermine G. Eide

 Trondhjems Turistforening

Småjutulen i vinterfjellet

I N N L E D N I N G

Tuva er blitt 11 år, og bor fortsatt på den gamle fjellgården Hæverstølen. Der har hun bodd siden hun ble født. Hæverstølen er en husmannsplass fra 1700-tallet med mange gamle tømmerhus. Tuva har *Barnas Naturverden* som nærmeste nabo.

Nå er det vinter i fjellet. De snødekte fjellene hever seg over den grønnkledd skogen. Det hviler en stillhet over fjellene om vinteren. Fjellene skifter i så mange farger. På kalde dager når sola står opp, er fjellene helt oransje, og andre dager er de helt blå.

Tuva har gledet seg til at vinteren skulle komme. Ingenting er som å renne på ski ned de lange snødekte fjellsidene. Ingenting er som å få en varm kopp sjokolade vel framme ved sælehuset etter en lang skitur.

Om vinteren minnes Tuva alle de fine sommerturene i fjellet. "Tenk – her svømte jeg i vannet som nå er islagt, og stedet jeg plukket moltebær på, er dekket av lag med snø. Moltebærene kan vi glede oss med gjennom hele vinteren.

De gir en smak av sensommer." Tuva tenker framover mot våren og sommeren. Hun gleder seg til fuglene kommer tilbake og fjellet våkner til nytt liv igjen. Årstidene gjør naturen spennende. Årstidene åpner for mange måter å være ute i naturen på.

På Hæverstølen bor det av og til studenter som utdanner seg i friluftsliv. Tuva liker godt at ungdommene bor her. Det gir liv og et håp for framtida. Fjellbygdene trenger folk. Det er trist å se alle de gamle husene som nå er blitt tomme. Tuva har en drøm om at hun en gang kan bidra til at nye familier kommer flyttende og fyller husene igjen. Det har vokst fram en gryende samfunnsengasjert jente i Tuva, men fortsatt kan hun drømme seg vekk. Hun husker godt eventyret om "*Småjutulen i Barnas Naturverden*".

I kveld leser Tuva historien om Snøfrid før hun sovner. I drømmenes verden starter et nytt eventyr om Gurru, Myrill og Mikkel på tur inn i en snødekt "*Barnas Naturverden*"....

Ute i vinternatten kom Snøfnid til verden

- Gurru? Myrill, Mikkel og de andre barna på grendeskolen roper i kor når Gurru kommer inn i klasserommet. Gurru har begynt på lærerskolen. I dag skal hun ha praksis som lærer ved grendeskolen. Dette var skolen hun selv gikk på i syv år, og det er morsomt å være tilbake. Her møter hun barna som den gang gikk i barnehagen.

- Godt å se dere igjen. Hvordan går det på skolen?

- Vi har det fint, og vi har gledet oss veldig til du skulle komme og ta oss med ut i fjellet, sier Myrill. - Ikke sant, fortsetter hun og ser utover i klassen. Alle nikker og smiler.

- Jeg har lyst til å gjennomføre sammen med dere et arbeid som jeg vil kalle "Vinterfjellet". Skal vi starte med at jeg forteller en historie fra virkeligheten? Barna nikker og smiler igjen. De husker godt at Gurru brukte å fortelle eventyr når de gikk i barnehagen. Gurru er så flink til å fortelle.

- Det var i februar i 1938. Signe og Erling bodde på "bureisingsbruket" Dalssetra på Nerskogen. Signe ventet barn. Ung var hun, og dette skulle bli hennes første-fødte.

Det var ei kald vinternatt med blankt måneskinn. Det var kommet mye snø. Den gang hadde de hest og slede for å komme seg fram med. Heldigvis hadde det vært en stabil vinter og det var kjørevei fram til folk. Denne natta våknet Signe og følte at noe kom til å skje.

- Vi blir nødt til å ta oss fram til bygda Erling, barnet er på vei.

Erling fikk fart på seg. Ut i stallen for han og fikk hesten klar med langsleden. Signe kom ut ikledd ei stor kåpe og satte seg på en høysekk som Erling hadde lagt til på sleden. Så bar det av sted så fort reimene kunne holde.

- E har kjørt med hest og slede e å, sier Knut Einar som går i tredje. - Det gjekk fort ska e sei de.

Småjuttulan forbereder fjellturen

- Ja, det stod snøsprøyt opp bak sleden, fortsetter Gurru. - Hesten sprang alt den kunne. Den skjønte nok at noe helt spesielt var i ferd med å skje. Men om hesten sprang fortere enn fortest hjalp det ikke. Det var for langt og de nådde ikke fram til bygda.

- Stopp Erling! Barnet kommer! ropte Signe.

På en høysekk i sleden, mellom høye snøskavler i den kalde vinternatta, kom ei lita jente til verden. Erling måtte ”navle” barnet og Signe tok barnet innunder kåpa si. Så snudde de og for tilbake til setra med den nyfødte jenta.

Myrill ser tankefullt framfor seg. - Dette var jo nesten som da Jesusbarnet ble født. Tenk å bli født ute i snøen ei blank vinternatt. Det må være en fin start på livet! Alle i klassen ser tankefullt på hverandre. Ingen sier noe, men snur seg mot Gurru igjen.

- Denne hendelsen ble slått stort opp i landets aviser. Da Snøfrid ble døpt 1. påskedag, stevnet folk til kirken på alle veier. Som en fjellblomst med snøkrystaller på bar de Snøfrid til døpefonten. Det var mange eldre menn i kirken denne dagen. Menn som hadde kjørt med

langsleden på den samme veien der Snøfrid kom til verden. De hadde følt den kalde fjellsno fra Trollheimen før. Det var stille i kirken under dåpshandlingen, og Snøfrids spede stemme lot seg ikke høre. Presten preket om alt det forunderlige i verden.

- Denne dåpshandling skal bli historisk, sa presten. - Unge og viljesterke gutter og jenter vil finne hinannen og slå seg sammen. De skal rydde og bygge på Nerskogens store vidder. En gang skal Nerskogen bli en av de vakreste fjellbygder i landet, og navnet Snøfrid vil til alle tider bli bevart i Nerskogens saga.

Det blir stille en lang stund og barna ser tankefulle ut.

- Slik er det med oss mennesker. Det vakreste sted på jord er der vi føler oss hjemme. Der vi er kjent med skogen, med fjellene, bekkene og steinene, sier Gurru. - Har dere lyst til å bli med ut i vinterfjellet?

Det kommer et enstemmig – Jaaaa - fra alle barna.

Mikkel har sittet stille lenge nå. Han er på vei mot Gurru.- Du har ikke sett de nye skiene mine, Gurru. De er fine å kjøre telemarksvinger med.

- Skal oss kjør med hest og slede? Knut Einar ser spent på Gurru. Myrill sitter ved siden av Knut Einar. Hun rusker litt i håret hans og hvisker - Det kan du og jeg gjøre en fin måneskinnskveld senere på vinteren. Myrill hever stemmen.

- Nå skal vi høyt til fjells, og vi skal på skitur.

- Jeg hadde tenkt at vi skulle bruke hele neste uke på arbeidet om ”Vinterfjellet”, sier Gurru.

- Vi må huske på at alle fra 1. til 7. klasse skal være med. Turen må bli en positiv opplevelse for alle, og alle skal vi lære noe om vinterfjellet.

Barna diskuterer ivrig. Noen har lyst til å dra på langtur, være ute i fjellet hele uka. Noen har lyst til å sove i snøhule, men andre vil helst overnatte i Sælehusene. Noen vil leke på ski, lage hopp og kuleløype. Andre har mest lyst til å prøve isfiske. Det mangler ikke på gode forslag.

Skal vi sette oss i grupper? Dere jobber vel fortsatt med ”Samarbeidslæring”?

Gurru ser med spørrende øyne på Mikkel som nikker bekreftende. - Vi får ta frem kartene over Barnas Naturverden. Mikkel springer bort til skapet, drar frem en skuff, løper tilbake og deler ut ett kart til hver gruppe.

De største barna i gruppene hjelper de minste så godt de kan. Alle må

lære å forstå fargene og tegnene på kartet.

- Blått er vann, blått med streker på myr, grønt er skog og brunt er det frie fjellet over skoggrensen, Myrill synger nesten når hun snakker.

Alle ler og gjentar, - Blått er vann, blått med streker

på myr, grønt er skog og brunt er det frie fjellet over skoggrensen.

- Hvilken farge har alle blomstene da, spør Marie.

- De er i alle farger, men de er så små at de glemmer seg bak de andre fargene. Myrill smiler. Marie smiler tilbake og nikker.

- Alle tallene viser hvor høye fjellene er, sier Mikkel. Der det er tett mellom høydekurvene er det bratt. Der er det fint å kjøre telemarksvinger.

- Hvor? sier Martin og Oddbjørn i kor og lener seg over kartet til Mikkel. Mikkel peker og forklarer. Alle gruppene arbeider nå en lang stund med kartene.

- Det er ikke så lett å lese kart og se for seg hvordan terrenget er. Det krever mye trening, sier Gurru. - Den eneste måten å lære å forstå kart på, er å bruke kartet når vi er på tur.

Forberedelsene tar lang tid. Hvordan skal dagene brukes? Hvor mange overnattinger i fjellet skal vi ha? Hva trenger vi av mat, klær og annet utstyr? Forslagene blir mange. Det blir matpause og gruppene fortsetter å planlegge. Det er mange meninger, både for og imot det ene og det andre.

På slutten av skoledagen har de en plan for "Vinterfjellet". Myrill har skrevet ned hva gruppene har blitt enige om. Hun tar fram arket og leser:

- Vi må først lage til en kveld sammen med alle foreldrene. Da skal vi legge fram programmet for "Vinterfjellet" og diskutere hvordan de kan hjelpe oss med forberedelser og gjennomføring.

- Vi må ha en teoridag. Vi må være best mulig forberedt til turen. Denne dagen skal elevgruppene arbeide med ulike

tema. Gruppe "Bjørn" har "Mat og ernæring". "Gaupe" har "Sikker ferdsel i fjellet". "Rev" har "Dyrelivet i vinterfjellet". "Hare" har "Bekledning og utstyr". "Rype" har "Bo og bygge i snø".

- Så skal vi ha en skileikedag. Da skal vi være ute hele dagen. Vi skal bygge snøhytter og en iglo. Foreldrene kan komme på besøk utpå dagen, til pølser og brød rundt bålet. Vi blir ute og koser oss til det blir mørkt.

- Selve Vinterfjellturen blir på 4 dager med 3 overnattinger. Vi går fra Nerskogen til Ramssjøen første dag. Andre dag blir det en lang dagstur fra Ramssjøen til Hevertjørna.

Den tredje dagen blir vi rundt Sælehuset på Hevertjørna. Da kan vi leke oss på ski, og vi skal bygge snø - og isskulpturer. På Hevertjørna kan de som har lyst sove i snøhule.

- Søndag etter fjellturen blir det familieskitur til Hevertjørna. Da kan alle få se de fine snø - og isskulpturene vi har laget.

- Husk å levere planen når dere kommer hjem, sier Gurru. Takk for i dag. Dere var veldig flinke!

Foreldremøtet gikk fint. Barna fortalte om "Vinterfjellet".

- Det er så fint at alle foreldrene stiller opp og vil hjelpe til. Da får vi en fin tur,

sa Gurru.

- Vet dere hva TURGLEDE er? fortsatte

Gurru. - Jo turglede er sammenhengen mellom:

BEVEGELSESGLEDE

Alle hadde forberedt seg godt til teori-dagen. Dagen ble lærerik og spennende. Alle gruppene hadde lagt vekt på å presentere sine emner på en praktisk og levende måte. Denne dagen hadde alle et felles måltid i matpausen.

"Bjørn"-gruppa hadde arbeidet hele formiddagen på skolekjøkkenet. De serverte fjellkost og snakket om energirik mat.

"Harene" hadde laget til en utstilling med klær og utstyr som tåler en kald vinter-natt. "Gaupene" hadde invitert en av

FELLESSKAPSGLEDE

foreldrene som var med i den lokale Røde Kors gruppa. Han hadde et opplegg i førstehjelp og skadebehandling.

"Revene" hadde laget et lite skuespill om reven, haren og rypa.

"Rypene" hadde vært ute hele formiddagen og laget noe de kalte nødbivuakk.

- Det er nesten slik som snøropa til rypa. Den ligger nedgravd i snøen om vinteren for å holde varmen i den kalde vinternatta, fortalte Mikkel. - Vi kommer sikkert til å få se rypegroper når vi kommer ut i fjellet.

En lekedag i dypsnøen

Snøen har lavet ned i mange dager. De tynne bjørkestammene står i store buer med greinene dekt av snø. Grantrærne ser ut som snøkjerringer. Rundt omkring i skogen ser en hare- og revespor.

- Dyrene har det ikke lett når snøen er så dyp og løs, sier Gurru. - De holder seg kanskje mest i ro.

- De som har det verst er rådyra. De har så lange tynne bein og synker dypt ned i snøen, sier Mikkel.

- Harene ser forresten ut til å ha det fint. Gurru peker mot ei bjørk. Under ei bjørk har en hare gravd en dyp hule ned langs trestammen. All snøen på greinene bøyer treet mot bakken og gjør det lett for haren å få tak i de nye skudda øverst i treet. Hele gruppa stopper opp for å se på haren sin vinterbolig.

Det er forresten godt å få en liten pause. Det er tungt å vasse i dyp nysnø selv om en bruker ski. De største ungene går først og brøyter skispor. Siden Mikkel og Myrill er mye på ski, går de lett i front og løfter skiene høyt.

- Er det kanskje blitt litt for varmt for noen, sier Gurru. - Da får vi løse på skjert og jakker. Vi skal ikke så mye lengre nå.

Nå vil Martin prøve å gå først. Han er ikke så lang i beina, men en god skiløper

er han. Knut Einar, Even, Elise, Margrethe og alle de andre barna følger etter. Det blir et fint skispor.

Vel framme på ei gammel slåtteeing, en fin og lys åpning i skogen, slår hele gruppen seg ned ved den gamle høyløa. Her er det fine skibakker. Skituren i den dype nysnøen var tung, men nå er det ikke mye trøtthet i armer og bein. Mikkel, Myrill, Oddbjørn, Sivert og Even er på vei mot toppen av bakken. Ingvild og Therese finner fram spadene og begynner å lage fine snøbenker. Line, Patric og Stian blir sammen med Gurru for å lete etter ved til bålet. Patric har flyttet til Norge fra Kenya, men er allerede blitt god på ski.

- Hei og hå! Det ropes fra toppen av bakken. De er klare til å sette utfor. Først kommer Mikkel. Han tar et kraftig stavgang, glir rett fram og får snart stor fart. Mikkel bøyer seg litt ned og gjør en lang sving. Han glir lett på overflaten av den fine puddersnøen. Det står en bølge av snø ut fra skiene. Han gjør en sving til før han stopper nede på sletta. Klar, ferdig, kjør! Oddbjørn, Sivert og Even huker seg ned i hockey. De blir sittende som stivnet. Farten øker og Even

ligger litt foran. Plutselig stuper Even framover. Staver, ski, armer og bein går rundt og rundt i et snøkav. Så blir det stille. Etter en stund ser vi ei rød topp lue som stikker opp av snøen og rister på seg. Ingvild og Therese har stått og sett på.

Nå ler de høyt. Oddbjørn og Sivert er kommet ned på sletta.

- Det e itj så lurt å kjør for fort, sier Oddbjørn, lener seg framover på begge stavene og ser opp mot toppen.

Myrill står og ser utover det snødekte vinterlandskapet. Fjellene lager en fin bølget linje mot himmelen. Alt er stille. Stillheten kan nesten høres.

Nå er Myrill klar for å sette utfor bakken.

Hun gir fart med et par skøyte tak og setter av gårde i retning av en stor snøhaug. Det er sikkert en stein under snøen. Hun kryper sammen, er snart ved steinen, tar sats og flyr gjennom lufta. Myrill trekker skiene opp under seg og har armene rett ut. Så strekker hun ut beina og lander med et mykt nedslag. Det er flott å se på. Myrill tar en fin telemarksving nede på sletta.

Alle hjelper til med å få ferdig en fin rasteplass med snøbenker rundt et bål. De finner fram sekkene sine og blir sittende og se inn i flammene, småprater og koser seg med matpakke og termos. Hele dagen leker barna på ski. De graver snøhytter og alle hjelper til å lage en stor, flott iglo. Det er ikke så lett å lage iglo. En må være veldig nøyaktig med bygg-

ingen. Snøblokkene må være jevnhøye, litt skrådd innover og legges fint sammen helt opp til toppen. På toppen legges en stor rund blokk. Til slutt kan en måke litt løssnø over og glatte til snøen.

Inne i igloen er det lunt. Skjermet fra vinden blir det snart varmt. Myrill har funnet fram talglys og alle hjelper til å grave små nisjer i snøveggen som lysene skal stå i.

- Vi bor i et eventyrslott, sier Marie og legger den ene albuen ned på fanget til Myrill.

- Ja, kanskje vi skal flytte inn her for resten av vinteren? spør Myrill. Marie smiler igjen og biter litt i votten som er full av snø.

Det begynner å bli litt mørkt ute. Noen av foreldrene er kommet på besøk. Etter hvert kommer de alle som en. Bålet lyser opp og praten går livlig. Det smaker godt med bålbrente pølser både for store og små.

Mora til Patric har prøvd å gå på ski for første gang. Det ble noen fall, men nå ler hun fornøyd sammen med de andre foreldrene.

- Det kan ikke være lett å komme fra Afrika til Norge og skulle være med på skitur. Vi i Norge har jo lært å gå på ski fra vi var barn, tenker Myrill og ser på Patric og mora hans som er inntullet i gensere, skjert og med ei stor, fargerik lue på toppen.

Fra Nerskogen i snøfokk

- Ser du veien, undres Even og ser bort på bussjåføren. Vindusviskerne har problemer med å fjerne snøen på frontruta. Gurru er noe betenkt når bussen stopper på en parkeringsplass ved Kreklingen rett vest for demningen ved Granasjøen.

- Det var meldt pent og kaldt vær mot kvelden, sier Gurru til Unni, klasse-læreren.- Været kommer fra nordvest og vi skal gå i retning sørøst til Ramssjøen. Vi får vinden i ryggen og dagens etappe er bare 4 km i fjellbjørkeskogen.

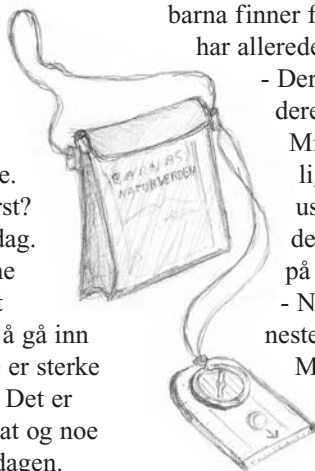
Med bedre vær i vente og med godt kjennskap til dette fjell-området tar Gurru avgjørelsen; - Ut av bussen og på med skiene. Vi må kanskje smøre skiene først? ”Blå ekstra” skulle være fint i dag.

Barna smører skiene, og sekkene blir klargjort. Pappaene til Knut Einar og Martin skal være med å gå inn til Sælehuset på Ramssjøen. De er sterke karer og har med hver sin pulk. Det er godt å få litt hjelp til å frakte mat og noe utstyr for de minste den første dagen. - Gurru, skal jeg gå først?, spør Mikkel. Gurru nikker. Hun er opptatt med å hjelpe Margrethe på med ski og sekk. Mikkel tar fram kart og kompass og går bort til de andre.

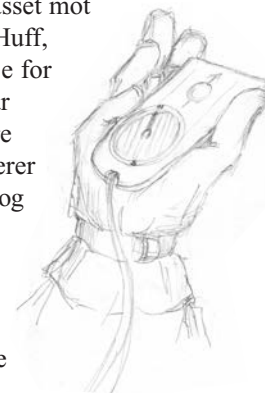
- Kom, så skal jeg vise dere, sier han. Mikkel bretter fram den delen av kartet som skal brukes, og putter det ned i kartmappa. Der ligger det tørt og skjermet for vind. Han finner fram kompasset.

- Vi står her, Mikkel peker. - Først må vi orientere kartet. Nord er oppover. Det er bare å legge kompasset på kartet og vri kartet slik at den røde flytende pila i kompasset peker likt med nord/sør strekene på kartet. Da ligger kartet i samme retning som det virkelige terrenget. Vi står nå her, Mikkel peker igjen. - Ramssjøhytta er der. Vi står og ser rett mot nord. Kan dere peke ut retningen til Ramssjøhytta? Alle deltar ivrig i diskusjonen. Flere av barna finner fram kart og kompass. Noen har allerede funnet svaret.

- Dere får peke i den retningen dere tror hytta ligger, sier Mikkel. Barna peker i forskjellige retninger. Noen blir usikre og endrer retning når de ser på de andre. De ser på kartet på nytt. - Nå ser det bra ut. Alle har nesten riktig retning, sier Mikkel. - Skal det bli helt riktig må vi ta ut kompasskursen. Legg langsiden av kompasset fra det punktet der vi står og fram til Ramssjøhytta. Da peker pila foran på kompasset den veien vi skal på kartet. Vri kompasshuset slik at den faste pila i bunnen på kompasshuset kommer langs nord/sør strekene på kartet. Snu på hele kompasset slik at den røde flytende pila peker i samme retning som den faste pila i bunnen på kompasshuset. Nå ligger den røde pila i ”senga si”, og da peker pila

foran på kompasset mot Ramssjøhytta. Huff, dette ble kanskje for vanskelig. Vi får hjelpe hverandre underveis, så lærer vi å bruke kart og kompass.

Gurru, Myrill, og de eldste barna hjelper de som er mindre. Til slutt står Knut Einar og Martin i stram ”giv akt”, med kompasset på strak arm. - Følg oss, kvinner og barn. Vi skal finne veien til hytta! Alle ler og turen starter. Mikkel går først og brøyter løype. Så kommer Knut Einar og Martin med kompasset i hånda. - Rett fram nå, Mikkel. Gå rett i mot den enslige bjørka på bakketoppen langt der framme. Martin og Knut Einar peker og ser på kompasset.

De har snart gått i en liten time nå. De største har byttet på å brøyte løype. Bak dem har pappagrappa med pulk gått. Etter dem er det fin løype for de minste som strever litt med sekk og staver. Gurru går bakerst og passer på at alle har det bra. - Vi tar en pause, sier Gurru. - Vi setter oss i ly av den snøskavlen borte i bekketaret der. Den er ikke mer enn 2 meter høy, så den er trygg. Skavler og bratte skrenter som er mer enn 5 til 6 meter skal vi holde oss unna. Der kan snøen rase ut. De fleste barna er mest opptatt med å ta

av ski og sekker. De fikk nok ikke med seg det Gurru sa om skavler. Mikkel og Myrill ser imidlertid tankefullt på hverandre. Dette var nok noe å tenke på når vi leker oss på ski i bratte bakker og hufser. Barna finner fram termosene og tar en kopp med varm drikke. Et stykke brød med brunost smaker godt nå. Skikkelig turmat må små skiløpere ha.

Vinden øker på og snøen driver langs bakken - Det er godt at vi har vinden i ryggen, sier Gurru. - Var det i en sånn snøskavl Snøfrid ble født, sier Elise og ser opp på Gurru. - Ja, det var vel det, men Snøfrid ble født en kald vinternatt med blankt måneskinn, svarer Gurru. - Kanskje vi også får se måneskinnet på turen. Det skal være fullmåne den kvelden vi er på Hevertjørna. Vi får komme oss videre! På med skiene igjen. Her er det ingen som har mistet motet. Fram til Sælehuset skal de. Terrenget går litt opp og ned. Mikkel og de største barna passer på at løypa ikke blir for bratt opp bakkene. Det er bedre å gå litt på skrå oppover i terrenget. Men nedover, da kjører de rett ut. Mikkel lager et fint spor ned en lang bakke og stopper ikke før han er langt ut på et vann. Det er Langvatnet, blir Knut Einar og Martin enige om. - Vi er godt over halvveis, sier Mikkel. Ned bakken kommer de en etter en. De fleste står hele bakken ned, men noen må overende, med rumpa dypt ned i snøen. Der kommer Gurru. Den ene skia drar ut i noen småbusker.

Gurru blir stående på en ski lenge. Hun heller over til den ene siden mer og mer. Der forsvinner hun i snøen og blir liggende. Gurru sitter nesten fast, men vinker når hun hører at alle ler nede på vannet.

Alle samles i en ring og ser på kartet. - Det er ikke så langt igjen. Som dere ser ligger Langvatnet innenfor samme høydekurve som Sælehuset, sier Myrill, peker og prater høyt med seg selv.

- Langvatnet er på 685 m.o.h.. Toppen nord for Langvatnet er på 827 og det er bare to høydekurver mellom vannet og toppen. Mellom hver høydekurve er det 20 meter. - Gurru, her er det noe som er feil!

Gurru ser på kartet og rister på hodet, - Ja, du har rett Myrill. Det skal nok stå 785 m.o.h. på Langvatnet. Merkelig at det er feil på Statens Kartverk. Det er bra at det er noen som er våkne.

Terrenget går svakt opp og ned i bjørkeskogen. De minste barna begynner å bli litt slitne, men humøret er fortsatt på topp. Vinden blåser mye snø opp fra bakken, og snøen legger seg i tykke lag på luene og anorakkhetta. Røde friske barnekinn sees inne i anorakkhetta. Det er ingen hvite flekker i ansiktet som kan tyde på forfrysninger.

- Nå skal vi være framme, sier Mikkel og

ser seg rundt i terrenget. - Ser dere noe Sælehus?

Alle stopper opp og ser seg omkring.

- Vi får gå over den høyden der framme og se, sier Gurru. - Vi er nok svært nære. Even og Oddbjørn springer opp på høyden. De snur seg og roper; - Sælehuset! Da blir det fart på hele gjengen. Av med ski, staver og sekker.

- Alle må hjelpe hverandre å koste snøen av klærne før vi går inn, sier Ingvild.

- Og så må alle hjelpe til å få varme i ovnen og på åra i årestua, sier Stian.

Ved blir båret inn. Bøtter fylles med snø. Snø skal smeltes til vann. Sekker blir pakket opp og underlag blir lagt på benkene. Mikkel hjelper de mindre guttene med å lage et fint bål på åra.

- Vi behøver ikke å legge på så mye ved, sier Mikkel. - Vi må huske på at all veden må fraktes inn til hytta. Vi får bruke ved med omtanke.

Det brenner fint på åra. Lyset fra flammene lyser opp hele årestua. Det brenner godt i ovnen på kjøkkenet, og Even og Line er i gang med å lage middag. Når middagen er ferdig serveres den i årestua. En god gryterett med ris og grønnsaker. Det smaker godt. Årestua er enkel med jordgulv og trebenker rundt langs veggene. Det er blitt varmt i årestua og det er stille rundt åra når maten går "ned på høykant".

Ute er det stilnet, og de to pappaene gjør seg klare til å gå tilbake. - Ha en god tur videre, de vinker og forsvinner inn i vinterkvelden.

Gurru, klasselæreren, Myrill og Mikkel blir sittende ved åra å småprate. De minste begynner å bli trøtte og finner fram soveposen. Gurru tar fram boka fra turistforeningen, "Det store Eventyret". Først leser hun fra en lapp som hun finner inne i boka:

*Farin stod og stappa konn,
mora bles i fagert honn,
søstra satt på vollom
og sauma gull åt bonnom,
brorin gikk i fjella
og gjætt` hem gjeten` åt kvelda.
Æ` ò kvit så lei ò hit,
æ` ò grå så lett ò gå
æ` ò bron i bogom
så lett ò skomp i skogom!*

- Hvem er det av skogens og fjellets dyr vi snakker om her? Gurru finn fram til et eventyr og begynner å lese;

- "Ulven og de sju geitekillingene. En gang var det en geit som hadde sju små killinger, og hun var så glad i dem som en mor kan være. En dag skulle hun ut i skogen etter mat, men før hun gikk, ropte hun alle ungene til seg og sa: "Kjære barna mine, jeg må ut i skogen etter mat til dere. Nå må dere passe dere godt for ulven, for....."

Gurru blir sittende lenge å lese i lyset av flammene fra åra. Alle har lagt seg i soveposene og en etter en forsvunnet inn i drømmenes rike sammen med geitekillingene, ulven og bjørnen som var "bron i bogom".

En skitur mellom hvitklede, høge fjelltinder

Det knirker under skoene når Mikkel går ut for å hente mer ved til åra. Snøen glitrer som krystaller mellom fjellbjørkene som er pyntet med snø. Sola er så vidt kommet opp. Dette blir litt av en dag, tenker Mikkel og går inn for å fyre på åra.

Alle ligger i soveposen ennå, men det stikker opp et hode med store øyne her og der. Gurru og Myrill kommer seg ut av soveposen og starter opp med å lage havregrøt. I dag skal vi gå langt, og da trenger vi å starte med en skikkelig frokost.

Snart er alle i farta. Det letes etter sokker og sko. Soveposer og sekker blir pakket sammen. Klasselæreren har ordnet med varm saft på termosen til alle.

En etter en kommer de ut av Sælehuset og ser opp mot de bratte, hvitklede Ramsfjella. Noen ser på kartet og finner ut hvor langt det er til Hevertjørna. Gruppen har diskutert og blitt enige om at de skal gå over Holmtjørna.

- Det blir litt motbakke til å begynne med, sier Even som har studert kartet sammen med Mikkel. - Det blir nok en tur på en åtte - ni kilometer i dag.

Skiene blir smurt, og snart er de alle sammen ferdige til å gå. Alle har sekken på. I dag går Gurru med pulk og hjelper de minste med noe av utstyret. Det er lett,

kald snø. Desto lengre en kommer opp mot snaufjellet desto mindre løssnø blir det.

Gruppen starter i et rolig tempo bortover den første bjørkelia. Snart skal stigningene begynne.

- Det er best vi holder oss unna de bratte hengene under Nørdsfjellet. Det kan være rasfarlig på den sida av dalen. Snøværet har stått fra nordvest og da vil det ligge mye snø i fjellskråningene mot syd/øst, sier Gurru og peker opp i mot skråningene. - Det er best at vi legger sporet i fjellskråningen på vestsida av Midtfjellet. Der ser dere at det er mindre snø. Det stikker opp steiner her og der, ser dere. Gruppen har stoppet og tar en liten hvil samtidig som de lytter ettertenksomt til Gurru.

- Ja det kan være fristende og kjøre telemarksvinger ned slike fine fjellskråninger, sier Mikkel, - men når vi vet at det kan være rasfarlig, så må vi finne andre sikre fjellsider.

- Det blir en utfordring å komme opp mot disse toppene. Toppturer krever styrke, sier Oddbjørn. Han har sett "Gutta på tur" på TV og sett hvordan de har strevd i motbakkene.

Sakte, men sikkert snor gruppen seg opp mot høgfjellet. De ser fjellbjørkeskogen forsvinne bak seg, og snart er de omgitt av bare snødekte tinder.

Plutselig høres sterke kaklelyder og vingeslag. De som går først i løypa skvetter til, roper og peker; - Se alle rypene!

- Vi går bort og ser på snøgropene til rypene, sier Mikkel.

De snøhvite rypene forsvinner i horisonten over fjellkammen. Alle barna samler seg rundt området der rypene satt. I snøen kan en se hvordan rypene har gått og spist på vierkrattet.

- Her hadde det vært fint å sette ei rypesnare, sier Sivert. - I gammeldagan brukte dem mye snarefangst. Sivert kan mye om jakt. Pappa'n til Sivert er en ivrig jeger. Sivert har fått lov til å være med på jakt noen ganger. Jeger det vil Sivert også bli når han blir større.

Mikkel peker på rypegropene og rypeskitten i bunnen av gropene.

- Her har rypene ligget lunt i snøen i hele natt, skjermet for vind og kulde. Det kan jo vi også prøve ei natt.

Noen av barna nikker, og så begynner de å bevege seg opp mot fjellet. Sola er kommet høyere opp på himmelen, men fjellene kaster lange skygger over det hvitkledde landskapet. I de siste bakkene opp mot Holmtjørna møter de sola. Det varmer godt i ansiktet.

- Vi får finne oss en fin rasteplass i sola, sier Gurrur. - Vi trenger en lang pause med varm drikke og mat.

Hele gruppa følger etter Ingvild og Therese. De har funnet en fin snøskavl med ly for vinden og rett mot sola.

- Her blir det godt å sitte, sier Margrethe med en spe stemme. Hun synes hun har gått veldig langt og kjenner det nok i bein og armer.

- Dere er jammen kjempeflinke til å gå på ski, sier Myrill og ser bort på Margrethe, Elise og Marie. De tre jentene går i første klasse.

- Kanskje dere skal bli med meg på ski til Nordpolen, i Nansens fotspor, sier Knut Einar. På skolen har de nemlig arbeidet med Nansen i et av temaene.

De blir sittende lenge og spise. Men ikke alle greier å sitte rolig svært lenge. Det baskes og lekes i snøen. Gutta ser hvem

som hopper lengst ned i snøen fra toppen av skavlen.

Mikkel tar fart, slår en salto i lufta før han synker dypt ned i snøen. - Klart for neste! roper Mikkel når han får hodet opp av snøen. Sivert tar fart og hopper. Han slår en fin salto med knekk og

forsvinner i snøen.

- Kjempebra, men vær forsiktig nå, sier Gurrur. - Det er langt ned til bygda. Marie og Astri har sammen med Myrill lagd fine engler i snøen. Det er tydelig at bein og armer er klar til å fortsette turen mot Hevertjørna.

- Det er bare en bakke til opp fra Holmtjørna og så får vi lange utforbakker, sier Myrill og smiler.

Bakken opp fra Holmtjørna legges bak i en fei. Det er stål i bein og armer.

Gruppen samles før de skal begynne utforbakkene.

- Vi får ta fram kartene å se hvor vi skal, sier Gurrur. - Vi får se om gruppene greier å peke ut Ramshøkallen, Ramshøpiken, Ryphøa, Hevertjørnfjellet og Digerhøa. Barna samles i grupper rundt kartet. De finner fram kompasset for å orientere kartet. Det diskuteres og pekes. De minste prøver å forstå så godt de kan, men dette er litt for vanskelig. - Der er Kilimanjaro, roper Even og peker på Ramshøpiken. - La oss bestige den. Etter hvert blir gruppene enige om et forslag. Myrill hjelper Gurrur med å kontrollere om gruppene har funnet fram til de rette fjellene. Det pekes og diskuteres igjen. Noen har greid å peke ut alle fjellene riktig, mens andre må ha litt hjelp og forklaring.

Elise og Margrethe har trukket seg litt unna de andre og står og ser nedover de lange utforbakkene. De har aldri vært så høgt til fjells før.

Myrill blir oppmerksom på de to småjentene og går bort til dem og sier;

- Det blir moro å renne ned de lange bakkene?

Margrethe ser ned og rister på hodet. Fjellene er så store rundt dem og det ser fryktelig langt ut ned til dalbotnen.

- Ryggsekkene til de minste kan vi legge på pulken, fortsetter Myrill og tar tak i Margrethe.

- Vi kan renne ved siden av hverandre og holde sammen i stavene på tvers, Margrethe. - Det går fint.

- Elise! Du kan kjøre sammen med meg, sier Mikkell. Myrill har vinket på Mikkell og blunket litt til han.

Elise smiler i hele ansiktet og tar godt tak rundt stavene til Mikkell. De kjører av gårde. Det suser rundt ørene og snøen spruter opp. Bak kommer Myrill og Margrethe. Marie har lyst til å kjøre for seg selv.

Det går bra, men av og til må hun nedi med rumpa.

De største guttene og jentene sitter i hockey i de lange fjell-sidene. Det er en fryd å renne på ski ned lange fjellsider med silkesnø.

Et stykke ned i bakken har både Mikkel og Myrill stoppet. Elise og Margrethe har lyst til å renne for seg selv. De finner seg et skispor, putter stavene godt oppunder armene, bøyer seg framover med rumpa i været og så går det så det suser nedover. Nede i bunnen av bakken reiser alle seg opp og nå ler de høyt. Det hues og hoies. Noen har mye snø på klærne etter flere fall.

- Vi går opp og prøver en gang til, sier Oddbjørn.

- Ja, det hadde vært fristende, men nå tror jeg vi må gå i samlet flokk fram til Sælehuset på Hevertjørna. Vi kan leke oss i bakkene rundt hytta, sier Gurru.

Det er siste etappe fram til Sælehuset, og snart ser de hytta.

De nærmer seg hytta. En liten bakke ned til vannet, så over vannet og da er det bare en liten bakke igjen opp til hytta.

- Det ryker av pipa, sier Line. - Det er noen der?

Hele gruppa stopper opp. Sælehuset er opptatt? Alle ser forundret på hverandre. Døra går opp og der kommer det tre personer ut av hytta.

- Det e ho mamma, roper Elise.

- Det e hain pappa, sier Even.

- Og ho mamma, sier Line.

Nå går det fort opp den siste bakken.

Det har vært en lang tur, spesielt for de minste. Det er godt å komme inn i ei varm hytte nå. De tre foreldrene har gått opp fra bygda med mat og utstyr. De har varm sodd i gryta.

Sodd, flatbrød med godt smør på og solbærsaft. Dette er kjempegodt. Stemningen stiger i årestua. Elise har krøpet opp på fanget til mamma og forteller om alt som har hendt på turen over fjellet.

- Enn at du har gått den lange turen over fjellet, sier mamma og klemmer Elise godt inntil seg.

Det har vært en lang kosestund inne i Sælehuset. Våte klær er blitt tørket.

Etter middagen tar foreldrene fram sjokoladekake og varm kakao.

- Tenk å få sjokoladekake inne på fjellet, mumles det. Barna takker for serveringen og foreldrene gir barna en god klem før de forsvinner på ski ned til bygda igjen.

Dette har vært en dag full av fine opplevelser og utfordringer. Det er bare blide ansikt å se i lyset fra flammene rundt åra.

- Takk for en fin dag, sier Gurru.

- Snart skal vi ut og se på stjernene.

Vinternatt

Det er blitt mørkt ute når barna finner fram skiene og skal ut på en kveldsskitur. Mørket gir fjellene en mystisk stemning. Det er uvant å bevege seg ute i nattemørket. For mange dyr er natta den mest aktive delen av døgnet. Da jakter de bytte. Det er en fin, kald kveld med masse nysnø som ligger som et teppe. Snart vil fullmånen komme opp og lyse opp fjellene. Lyset er helt spesielt. Landskapet er vanskelig å kjenne igjen. Avstandene forandres og store steiner kan oppleves som høge fjell.

Gurru har vært ute og forberedt kveldsturen. Nede på Hevertjørna kan vi skimte et lystårn laget av snøballer. Det er talglys inne i tårnet og i en sirkel rundt. Det lyser flott opp.

- Det må være Soria Moria-slottet, sier Ingvild.

Alle renner sakte ned mot lysene. Det er vanskelig å se hvor det er slak bakke og hvor det er bratt. Vel nede på vannet stiller alle seg i en sirkel rundt lysene. Gurru forteller om ulike stjernetegn på himmelen og peker på Karlsvogna og Tyren.

- Der har vi nord. For der ser vi Nordstjerna, sier hun og fortsetter: - Nå skal alle ta et brennende lys og gå ut fra lystårnet. Gå så langt dere vil, men dere skal se lystårnet. Der skal dere sitte og se ut i vinternatta helt til jeg tenner en fakkell her nede ved lystårnet. Da kommer dere tilbake. Alle må være helt stille.

Dette er tydelig spennende. Med store øyne tar alle et lys og rusler ut i alle retninger fra bålet. Alle har tatt på seg varme klær. De minste er mer runde enn lange.

Marie og Astri holder seg ikke langt fra hverandre. De går bortover vannet, stopper og ser seg tilbake. De ser godt lystårnet ennå og de skimter Gurru. De finner seg hver sin plass i kanten av øya ute på vannet, graver en liten sitteplass og plasserer talglyset i snøen framfor seg. Nå er månen kommet opp og fjellene kaster lange skygger. Marie hører at Astri nynner på en sang. Det er litt trygt å høre sangen til Astri. Hun vinker bort til Astri og setter seg ned og ser opp mot stjernene.

Det beveger seg lys i alle retninger. Noen er kommet høyt opp i fjellsiden mot Hevertjørnfjellet. Mikkel og Patric er nesten helt oppe på toppen før de stopper. Patric oppdager noe som han aldri har sett før. Det beveger seg et lys mot nord på himmelen. Det blaffer opp, blir sterkere, sender stråler nedover og lager fine buer på himmelen. Det er et spill i lys og farger. Lyset er med på å lyse opp fjellene. Sammen med månen er det nå mulig å se terrenget godt. Patric er så betatt av dette lyset at han glemmer at han skulle være stille. - Hva er dette lyset Mikkel?

Mikkel rusler bort fra plassen sin og bort til Patric. Han forteller at dette er Polarlyset, eller Nordlyset som noen kaller det. - Dette er et lysfenomen i høyere lag i atmosfæren. Det har forbindelse med partikkelstråling fra sola. Polarlyset kan sees både på den nordlige og sørlige halvkule, forklarer Mikkel. Patric nikker og blir sittende og stirre opp på himmelen. Det var nok ikke så lett å forstå. Mikkel går tilbake til plassen sin.

Det er helt stille og ikke et vindpust. Du hører faktisk bare stillheten. Fjellene er lyst opp av månen og nordlyset, og rundt vannet kan en se blafrende lys ved små mørke skygger. Det er mange rare tanker som tenkes i en sådan stund. Knut Einar er sikker på at det er sånn det ser ut på månen. Han har sett bilder fra månen. Plutselig får han øye på en stjerne som beveger seg sakte over himmelen. Det er en satellitt i bane rundt jorda. Han har hørt at det bor folk i noen av disse romstasjonene som beveger seg som ”stjerner” rundt jorda. Kanskje kan han en dag få lov til å reise ut i verdensrommet og se ned på jorda.

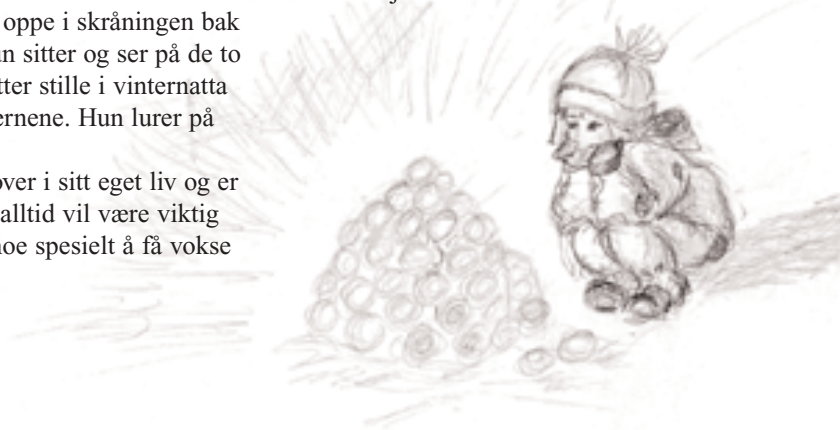
Myrill har satt seg oppe i skråningen bak Marie og Astri. Hun sitter og ser på de to småjentene som sitter stille i vinternatta og ser opp mot stjernene. Hun lurar på hva de tenker? Selv ser hun framover i sitt eget liv og er sikker på at fjellet alltid vil være viktig for henne. Det er noe spesielt å få vokse

opp med høgfjellet som nærmeste nabo. Det blir på en måte en del av ens eget hjem. Myrill får lyst å synge en sang. Hun reiser seg opp og stemmer i så høgt hun kan:

*Tenn lys
Et lys skal brenne
for denne lille jord,
den blanke himmelstjerne
der vi og alle bor*

*Må alle dele håpet
så gode ting kan skje.
Må jord og himmel møtes
Et lys er tent for det.*

Sangen toner ut, og en fakkell lyser opp nede på vannet. Det tar litt tid før lysene begynner å bevege seg mot lystårnet. Alle samles nede på vannet, og så går de samlet opp til Sælehuset. Noen blir stående og småprate en lang stund utenfor hytta før de går inn. Dette er en kveld de vil huske lenge. Det tar ikke lang tid fra alle er i soveposene til alle har falt i sine dype drømmer. God søvn etter en lang dag i vinterfjellet.

Snø og is blik til flotte skulpturer

Gurru har stått tidlig opp og fyrt på åra. Det ser ut til at alle ønsker å sove lenge i dag. Gårsdagen var nok både lang og slitsom for mange. Gurru setter vannkjelen på ovnen. Det skal være havregrøt til frokost i dag. Hun tar vannbøtta og går ned til Hevertjorna for å hente mer vann. Hun har med en isbor og lager et nytt hull i isen. På veien opp til hytta legger hun merke til noen spor i snøen. Noen har gått her i natt, og Gurru kjenner sporene igjen. Det er jerv. Jerven lever i dette fjellområdet, og en ser ofte spor etter den.

Inne i årestua begynner det å røre på seg. De første er alt oppe av soveposen. Noen har allerede hatt morgenturen til uthuset. - Det var kaldt, sier Therese når hun kommer inn igjen. - Ja, det er ikke som å springe på et golv som er oppvarmet, svarer Gurru. - Vi er jo på skikkelig hyttetur. - Det hør it hem å hå så my oppvarming på hyttan, sier Stian.- Oss lyt lær å spar på strømmen.

- I dag skal vi ut og bygge snø- og isskulpturer, sier Gurru. - Gruppene får sette seg sammen og finne ut hva de har

lyst til å lage. Vi har med sager, spader og bøtter. Vi lager en skulpturpark nede på isen. - Skal vi lage et snøslott?, spør Astri og ser spent på resten av gruppa. Stian ser spørrende bort på Therese. De tenker litt før de nikker tilbake til Astri. - Vi får prøve det da. Sivert har lyst til å lage en snøscooter. Martin og Knut Einar vil bygge et hundspann, slik som Nansen hadde. Forslagene er mange. Landingsplass for hekser, foreslår Margrethe. Ei isbryterskute må passe bra, mener Oddbjørn.

Snart er hele gjengen på vei ned mot vannet med sager, spader og bøtter. Det er ikke lenger så kaldt, sola skinner og varmer godt. - Se de store sporene, roper Line. - Det må være bjørn? - Ja, kanskje det, svarer Gurru. - Hvilket annet dyr kan det være som rusler her om natten? Det kommer forslag på ulv, rev og gaupe. Men det er tydelig at Sivert vet svaret: - Det er en jerv. Jerven har så store, brede poter. Han springer lett oppå dyp snø. Alle samler seg rundt sporene. Sivert vet mye om jerven. Han forteller ivrig.

På den ene sida av vannet har vinden blåst opp fine skavler. Her blir det fint å ta ut store snøblokker.

Mikkel har gått sammen med Martin og Knut Einar og skal hjelpe til med å lage et hundespann.

- Vi får først sage ut blokker før vi begynner å forme hunder og sleder, sier Mikkel. Patric er også med i gruppa, og han har tatt med et akebrett som de kan dra snøblokkene på. Nå er det hardt arbeid. Snøblokker blir sagt, løftet og dratt. Her er det bra å ha litt krefter. Snøblokker blir satt sammen. Snart står fire store snøblokker med litt avstand etter hverandre på ei linje.

- Skal vi forme hver vår hund? spør Martin. De andre er enige.

Astri, Stian og Therese har stablet opp snøblokker i en høy borg. Stian løfter snøblokken. Dette skal bli et fint og høyt snøslott. Astri gleder seg allerede til kvelden for da skal skulpturene lyssettes. Gurru kommer bort til gruppa og spør om de kanskje vil ha "isglass" i vinduene. Gurru har vært i den delen av vannet der bekken kommer inn. Der har hun sagt ut fine "vinduer" av is som er cirka fem centimeter tykk.

- Å, dette blir stilig, sier Therese.

Ingvild og Line har sammen med Margrethe bygget en landingsplass for hekser og ei snøkjerringheks. Sivert har laget en tøff snøscooter. Even og Oddbjørn er fortsatt i ferd med å bygge isbryterskuta. Den blir stor. De får god hjelp av klasselæreren.

Myrill har vært sammen med Elise og Marie. De har bygget en liten landsby med snøhus som ser ut som "Skomakergata". Tenk hvor fint det skal bli med lys i alle husene! De gleder seg til det blir mørkt.

Når barna er på vei opp til Sælehuset for å spise, kommer det en reinsflokk springende. Barna stopper opp og ser. Jammen stopper ikke reinsdyrene opp og ser de også. Det er bukker med store horn, simler og kalver. Om vinteren er reinen ofte i store flokker. Reinen har brede klover som virker som truger i løssnøen. En av de største bukkene blåser i nesen, retter opp hodet og løper elegant av gårde. Alle de andre reinsdyrene følger etter.

Mikkel snur seg mot de andre barna, blåser i nesen, retter seg opp og løper mot Sælehuset.

Fislike på Hevertjørna

Even har fått med seg Stian. De skal ned på Hevertjørna og prøve isfiske. Det er boret flere hull på isen som de kan prøve å fiske i. De tar med seg isboret og går ned til vannet igjen. Even har kjøpt meite-mark på sportsbutikken. Han har med fiskesnører, markkroker og noen blanke sluker.

- Skal vi prøve her? spør Stian.

- Vi får finne fram fiskesnørene, svarer Even og åpner sekken med fiskeredskapene. Han fester en markkrok ytterst på nylonsnøret, kapper snøret og fester en sluk 30 til 40 centimeter over markkroken. Stian tar en fin mark og trer den på kroken slik at hele kroken er dekket. - Ørreten i Hevertjørna tar ikke hva som helst.

- Du får slippe kroken helt til bunns først, så trekker du opp en liten meter før du begynner å fiske, sier Even.

Stian gjør som Even sier og setter seg ned på sekken og drar snøret opp i små, forsiktige rykk.

Even har gjort klart et nytt snøre og sluppet det ned i et annet fiskehull. Han lar snøret henge like over bunnen og fester den andre enden til en bjørkekvist som står fast i snøen.

Even tar med seg isboret og går et stykke bortover vannet. Han vet at i denne bukta er det en fin plass for ørreten. Det tar litt tid å bore et nytt hull. Isen er vel en halv

meter tykk. Nå må det lages et nytt snøre. Marken han trer på kroken vrir på seg.

- Dette må vel være fristene for en ørret som har vært under isen i vinter, tenker han og slipper snøret ned mot bunnen. Det er dypere her. Even setter seg ned, drar i snøret i små rykk og lar det synke ned igjen.

- Der, der var det noe, sier han stille. Han drar til, men nei, han kjenner bare sluken.

Even blir sittende lenge, men det er ikke flere napp. Han går bort til Stian for å høre om han har fått noe.

- E trur e va borti nå, undres Stian.

Even sjekker det andre snøret. Trer på en ny mark og slipper det nedi hullet igjen.

- Her e det nå Stian, sier Even med en spent stemme. - Ja, det er fisk! Han e stor!

Even drar forsiktig, men må slippe ut litt snøre igjen.

- Ikke for hardt, Even. Stian er kommet helt bort til hullet.

Nå drar Even til igjen. Fisken følger etter. Han drar jevnt. Der ser de ørreten nede i ishullet. Even gjør et siste drag, og så ligger fisken på isen. Den var skikkelig fin. Over halvkiloen mener Even. Stian og Even klemmer rundt hverandre og tar en liten dans nede på vannet.

Det er to stolte karer som kommer opp til hytta og viser fram fangsten.

En eventyrkveld i vinterfjellet

Alle har samlet seg rundt åra. Middagen er spist og det er godt og varmt. Barna har bestemt at bare en fra hver gruppe skal gå ned til vannet og lyssette skulpturene. Unni og lysgruppa tar med store plastpos-er med telys og går ned til vannet.

Barna i årestua har lyst til å høre Gurru fortelle om Småjutula'n som levde her i fjellområdet.

Gurru forteller om Småjutulan som var på vintertur i Barnas Naturverden. Om spennende skiturer i snø og vind. Hun fletter inn litt kunnskap om de 10 fjellvettreglene og forteller om ting som er lurt å vite når en er i vinterfjellet. Barna lytter spent. Det er både spennende og lærerikt å høre på Gurru.

Myrill og Mikkel kommer først inn nå. De har vært ute og gjort siste arbeidet på snøhula. Sammen med noen av barna har de brukt ettermiddagen på å grave seg en snøhule i skavlen i fjellsida bak hytta.

- Vi har bygget ei fin snøhule. Det er plass til mange, sier Myrill.
- Kanskje noen vil sove der i natt sammen med oss? undres Mikkel.

Lysgruppa er tilbake.

- Nå får dere komme, sier Astri med fryd i stemmen.

Gruppa får på seg godt med klær. De lar skiene stå igjen og kravler i snøen nedover til isskulpturene. De stopper opp et stykke fra skulpturene og blir stående stille og stirre.

- Det er som om hundene er levende, sier Margrethe. - Så fint.

Det er satt et lys foran hver av hundene og ett lys på nakken til hundene. Sleden er opplyst helt rundt. Lysene står langs båtreda på isbryterskuta. Inne i de små husene er det lys, og det skinner gjennom de tynne snøveggene. I slottet lyser det gjennom isvinduene. Snøscooteren til Sivert har fått parkeringslys både foran og bak.

- Se, hekse er i ferd med å ta av, sier Knut Einar. Han ler og ser på småjentene. Det blir en lang kveld nede på isen. Ingen har lyst til å forlate isskulpturene.

- En kveld som gir inspirasjon til å male "Vinternatt i Ramsfjell", sier Myrill.

Snehulenatt

På veien opp fra vannet mot Sælehuset er det flere som har sagt at de vil sove i snøhula sammen med Myrill og Mikkel. De finner fram underlaget og soveposen og rusler ut for å sove i snøhule for første gang.

Underlagene blir lagt kant mot kant, det er viktig. Mikkel legger seg ved den ene snøveggen og Myrill mot den andre. Barna kryper ned i soveposen og legger seg tett inntil hverandre mellom Myrill og Mikkel.

Myrill lar et lys brenne.

- Dere får ha en god natt.

Det er en lun stemning og veldig, veldig stille. Noen puster tungt, de har sovnet.

Martin ligger og ser opp i snøtaket. - Tenk på alle dyrene som sover ute i snøen hver natt. Martin ser for seg sovende harer, rever, ryper og bjørn. Snart er også Martin borte i sine egne drømmer. En sovende gutt, dypt inne i snøen. Han holder varmen ved å legge seg tett inntil sine små venner.

Selv om det er mange kuldegrader ute, er det noen få varmegrader inne i snøhula. Gurru har forklart Mikkel og Myrill hvor viktig det er at sovebrisen blir liggende høyere enn overkanten av inngangen til snøhula. Slik holder varmlufta seg inne i snøhula.

- Mikkel, jeg må ut en tur. Det er Martin som har våknet i snøhula. Mikkel kjenner ei hånd som klapper han på skuldra. Det er helt mørkt. Det er sikkert midt på natta. Mikkel leter etter lommelykta.

- Å, himmel og hav. Klokka er jo alt ni! Vi har sovnet som noen steiner, sier Mikkel forbauset.

Myrill tenner telys i nisjer i snøveggen.

- Vi får finne fram klærne og komme oss opp. Vi skal jo ned til bygda i dag.

- Har natta vært bra? undres Mikkel.

- Det ble litt trangt.

Martin lå nesten oppå meg, sier Therese og ler litt. Hun dulter bort Martin.

- Du hadde det godt og varmt da Therese, sier Myrill.

Det blir nesten litt kaos når hele gjengen skal kle på seg samtidig. Ikke alle har greid å holde orden på alle tingene sine. Vel ute av snøhula blir de stående å se ned på Sælehuset. Der er det full aktivitet. Noen ivrige skiløpere er allerede i hoppbakken.

Noen vinker nede fra Sælehuset.

Det er Gurru.

- Det er frokost, roper Gurru når hun ser det rører seg utenfor snøhula.

Nedfarten til bygda

- I dag må alle hjelpe til med å rydde skikkelig i hytta, sier Gurru. - Først må alle pakke sakene sine og bære sekkene ut. Så skal det kostes og vaskes. Asken i ovnen og på åra bæres ut. Noen må bære inn fin, tørr opptenningsved.

- Det er hyggelig å komme fram til ei hytte og se at noen har tenkt på de som kommer etter en, sier Myrill.

Det er full aktivitet, og det tar ikke lang tid å rydde opp når alle deltar. Dessuten er det nesten bare nedoverbakke til skolen. Utforkjøringene har mange sett fram til.

Gurru har pakket fellesutstyr og sekkene til de minste i pulken.

- Alle må vente til jeg kommer som sistemann ned til Heverfallsætra! sier Gurru. Mikkel, Myrill og Gurru blir stående igjen som de siste ved Sælehuset. De har tatt en ekstra runde både inne og rundt Sælehuset.

- Ingenting ligger igjen etter oss, forsikrer Gurru.

Det er fortsatt fin nysnø og godt skiføre. Skiløpere renner i alle retninger. Det er smale skispor og breie skispor. Noen lager fine plogspor som svinger seg ned i bjørkelia. Av og til gjør sporene en bråstopp og ender i et dypt hull i snøen. Men skiløperen har kommet seg på beina igjen, og sporene fortsetter ned i tettere bjørkeskog.

På Heverfallsætra er det samling. En etter en kommer de kjørende i fin stil, tar en brå sving og stopper. Elise og Margrethe setter seg bare rett ned på rumpa. En blir sliten i beina etter lange utforbakker.

Noen ser mer ut som snømenn. De har nok rullet skikkelig rundt i snøen. Gurru kommer til slutt med pulken.

- Vi får ta en liten pause her, sier Gurru.

- Det er mange bakker igjen.

Noen av guttene slenger fort av seg sekken og er raskt på vei mot sprett hoppene. Nå skal det hoppes langt. Først kommer Even. Han gjør et høyt svev, lander langt nede i bakken og stuper framover i snøen.

19 - 18,5 - 19! Roper Stian og markerer nedslaget med en bjørkekvis.

Det blir full aktivitet. Stian roper ut stilkarakterer og måler lengder. Noen greier å stå på skiene helt til de stopper nede på sletta, men de fleste lander på rumpa.

Nå står Gurru klar på toppen. Hun huker seg godt ned, gjør en kraftsats og farer høgt opp i lufta. Alle står bare og måper. Gurru lander langt nedenfor alle hullene i bakken.

- Det må nok ei jente til, skal det bli bakkerekord, sier Ingvild.

117 VSTANT 05 U

57212 "A03128"

På med sekkene igjen. Nå er det bare de siste bakkene gjennom furuskogen igjen. Det er hyl og latter. Løypa er delvis bratt og gjør skarpe svinger mellom store, gamle furutrær. Her og der forsvinner skisporene ut i skogen og ender i store groper i snøen.

- Det er mange ryper med ski på i skogen her, ler Knut Einar og suser forbi Martin som har havnet i et einerkratt. Knut Einar snur seg og vinker. Et lite øyeblikk uoppmerksomhet og han ligger og kaver i snøen. Martin er på beina igjen. Han staker seg ny fart og passerer Knut Einar og roper:

- Det ser ut som om "tiur'n" har parkert!

Det tar litt tid før alle er vel nede på skolen. Det gikk uten knekte ski eller staver denne gangen også.

- Det går helst bra, sier Gurru, - men det var en del råkjøring på ski. Dere er jammen blitt noen skikkelige gode skiløpere.
- Trening gjør mester, sier Myrill.

Gurru tar av seg skiene og går rundt og gir alle en god klem. - Tusen takk for en kjempefin tur! Vi sees søndag på Hevertjørna!

Familietur i vinterfjellet

Myrill, Mikkel og Gurru er tidlig oppe søndag morgen. De skal opp til Sælehuset på Hevertjørna og tenne opp i ovnen og åra. Det skal serveres kaffe, solbærtoddy og sjokolade til skolebarna og deres familier når de kommer.

- Familietur i skog og fjell på søndager er en tradisjon for mange familier, men ikke hos alle.

Markaturen i helgene er blitt byttet ut med Markedstur, sier Gurru og sukker litt.

- Aktive friluftslivsfamilier er viktig for å videreføre vår friluftslivstradisjon. Helgefriluftslivet er viktig for fellesskapet i familiene i en ellers travel uke.

Myrill og Mikkel tror de skjønner hva Gurru mener. De ser i hvert fall fram til turene i helgene. Av og til er de også på ski i alpinbakkene. Litt variasjon er bra.

Vel fremme på Sælehuset skifter Mikkel, Myrill og Gurru på seg en tørr ullskjorte. De skal være på hytta hele dagen, og det er ingen grunn til å bli kald. De gjør alt klart for å ta i mot fjellfolk.

- Det skal bli spennende å se hvor mange som har anledning til å komme, undres Gurru.

- Med tilbud om varm kaffe, solbærtoddy og sjokolade blir det nok mange, sier Mikkel.

Samling skal være klokka ett. Når tiden begynner å nærme seg ser Mikkel bevegelser nede i lia.

- Det kommer mange nå! roper Mikkel inn til Gurru og Myrill.

Snart er det fullt av folk både innenfor og utenfor Sælehuset. Alle skolebarna er der med søsken, foreldre og besteforeldre.

- Det fineste av alt er at hele familien til Patric er kommet, sier Myrill med glede i stemmen.

- De må ha startet tidlig, sier Mikkel.

- Nå, det er en sprek familie. De lærer nok å bli flinke på ski også, svare Gurru.

- Det viktigste er at de blir invitert med på tur sammen med venner. Det er mye som skal læres før en føler seg trygg i fjellet. Mikkel går rundt og skjenker kaffe.

Myrill sitter ved åra og øser solbærtoddy eller sjokolade opp i koppene. Det prates i alle kroker og det er en munter stemning.

En del av barna får med seg noen av fedrene bort i hoppbakken. Det ser ut som de morer seg. Fedrene forteller om de lange hoppene de hoppet da de var ungdommer. Noen av dem er faktisk gode hoppere på ski fortsatt og iveren er fortsatt på topp.

Familietur i
Hau

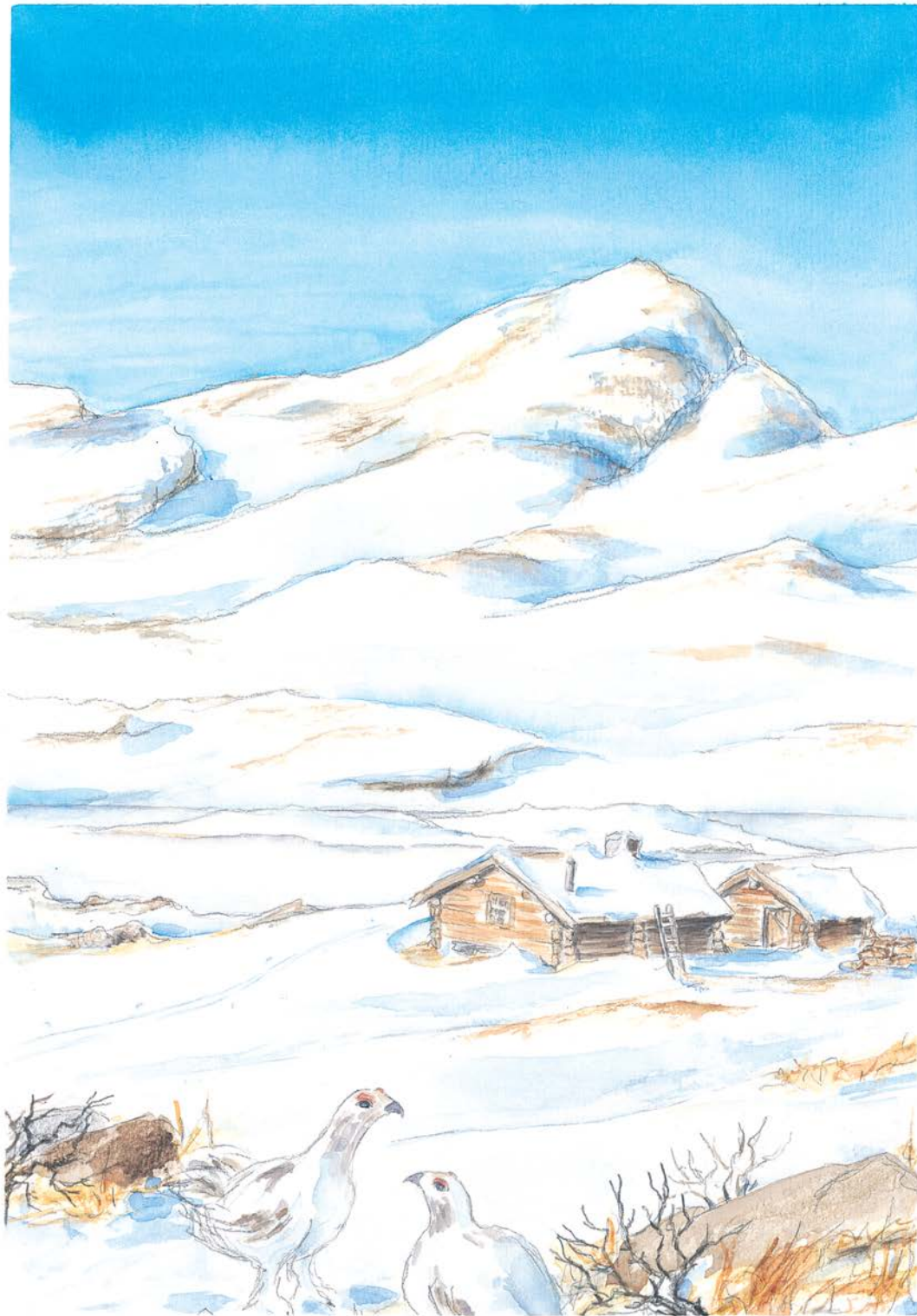

- Vi får samles nede på vannet ved skulpturene, sier Gurru.
Det blir en stor flokk av skiløpere som renner ned mot vannet. Stilen varierer fra myke, lette bevegelser til stive armer og bein. Nye "rypegroper" blir laget både her og der. Mora til Patric sitter dypt nede og støtter seg med hendene mot snøen. Jammen står hun ikke bakken helt ned.
- Bravo! roper Mikkel. Du er jo blitt god på ski.
Patric ser på Mikkel og smiler.
Skolebarna tar med foreldrene rundt og viser og forteller om snøskulpturene. Foreldrene er tydelig imponert.
- Samling! Det er en av fedrene som roper. - Det skal være kåring av de fineste skulpturene!
- Hvem har laget det fine snøslottet?
- Det er oss! Astri, Stian og Therese

kommer stolt fram.
- En Kvikklunsj til de 3 beste slottsbyggerne!
- Hvem har laget denne flotte lille snøhuslandsbyen?
Myrill går bort til Elise og Marie. - Det er oss!
- Det blir Kvikklunsj til alle landsbybyggerne.
Til slutt er alle blitt tildelt førstepris i hver sin skulpturklasse. Alle foreldrene klapper og hoier.
- Vi er ikke helt ferdige! Pappa'n putter hånda ned i sekken og drar opp en liten pakke. - Denne er til deg, Gurru. Takk for at du har gjennomført et så fint opplegg i vinterfjellet for oss alle.
Gurru kommer fram og gir pappa'n en god vinterfjellklem.
- Takk for at jeg fikk være sammen med dere på fjellet, sier Gurru. Alle klapper og hoier igjen.
Gurru pakker forsiktig opp gaven. - Å, så flott. Er det en "blåisfugl"? Den skal få henge i vinduet mitt og titte ut. Den vil alltid minne meg om dere og om det blåe vinterfjellet.
- Ja, minnene og drømmene er gode å ha, sier Myrill.

Liv og glede blir det når hele turgruppa setter utfor i bakkene ned fra Hevertjørna. Gurru, Myrill og Mikkel boltrer seg på ski. De kjører sammen i parallelle svinger og krysser hverandres skispor. Det blir fine linjer i løssnøen. De hopper og svever fra små skavler og gjør lette svinger inn og ut av bjørkeskogen. De suser forbi den ene etter den andre, vinker og forsvinner ned i furuskogen. For en SKIGLEDE!

Barnas Naturverden

"Nordafør Dovrefjell og østenfor mektige Trollheimen" – i Jutulriket, ligger Barnas Naturverden - et spennende fjellområde hvor rutene mellom turisthyttene er tilpasset barneføttene. Du finner denne nesten bortgjemte naturskatten i Rennebu kommune, 85 km sør for Trondheim.

Trondhjems Turistforening har integrert sælehusene i Barnas Naturverden i sin virksomhet og de har status som ubetjent turisthytte. Rutene kobles mot foreningens rutenett mot Trollheimen. Dette kommer til å utgjøre en sentral del av de barnevennlige turmulighetene i Midt-Norge.

Her finner du 3 sælehus som gir ly for natta og åpner også for innlevelse i en spennende del av norsk historie. Sælehusene er rekonstruksjoner av tømmerhus fra tidlig middelalder. Pilegrimene overnattet ofte i slike hus på sin vei til Nidaros. De ligger ved Damtjørna, Hevertjørna og Ramsjøen. Dagsetappene mellom hyttene er tilpasset barneføttene og er 4-8 km.

Skal på tur, bør du ha med mat, liggeunderlag, sovepose, bestikk og kokeutstyr. Det er kokekar og mulighet for å fyre på vedovn i sælehusene. Sælehusene har ikke proviantlager og står ulåst.

Området har et mangfoldig planteliv og er attraktivt for bærplukkere på høsten. Fugle- og dyrelivet er variert med gaupe, hjort, rovfugler mm i området. Fiskemulighetene er mange og gode. Det er mulig å kjøpe fiskekort på hyttene. Fjellområdet brukes i dag aktivt til skogsdrift og til beite for sau, storfe og rein. I Barnas Naturverden kan familien ferdes sammen i et naturområde som er opplevelsesrikt for både barn og voksne. Det er utgitt et eget kart for området som heter: Barnas Naturverden 1:50 000.

Turkartet Barnas Naturverden 1:50 000
Kart fås kjøpt på turistkontoret på Berkåk og hos Trondhjems Turistforening.